

MANNEN FRA «DONAU»: Kong Harald møtte Auschwitz-fangen Robert Savosnick etter minnestunden i går. Og fikk boken hans, «Jeg vil ikke dø», skrevet i 1986.

Fange nr. 79224 fikk snakke med Kongen:

Rp 28/-95

Gripende møte i Polen

Robert Savosnick var fange nummer 79224. I går møtte han kong Harald etter en gripende minnestund i Auschwitz.

Aftenpostens korrespondent
HALVOR HEGTUN
SVEIN E. FURULUND (foto)

Auschwitz. Den 79 år gamle barnelegen fra Trondheim, som må ha ett av de varmeste smilene i hele Trøndelag, ble sendt med slaveskipet «Donau» fra Oslo havn til Stettin i november i 1942. Derfra gikk turen direkte til Auschwitz. Skjebben ville at Savosnick skulle overleve. Av 770 deporterte norske jøder var han blant de 26 som kom tilbake til forsomerer og friheten i Norge i 1945.

Savosnick deltok på den sterke markeringen i Auschwitz i går, 50 år etter at dødsfabrikken ble befridd av soldater fra Den røde armé. -Jeg har også et annet 50-årsminne, betrodde han kong Harald: -Den dagen vi kom til Oslo, kom Deres far, kronprins Olav bort til meg og sa velkommen hjem til Norge. Jeg var så takknemlig for det.

Ga bort bok

Savosnick hadde med seg boken sin som en gave til Kongen, med takknemlig hilsen på innsiden. Den ble utgitt i 1986 med tittelen «Jeg vil ikke dø». -Det vil jeg forøvrig ennå ikke

STILLE MARKERING: Til minne om de mange som mistet livet i redselsleiren tenner barna lys på jernbanespetet der fangetransportene kom inn til gasskamrene.

gjøre, bemerket forfatteren overfor Aftenposten.

Kongen ville vite om Savosnick var fornøyd med dagen og markeringen i Auschwitz. Og det var han. Alt gikk rolig og verdig for seg. Barn og voksne tente lys langs jernbanespetet der togene kom inn med mennesker fra hele Europa. Fanger gikk omkring med blåhvite små skjert med fangennummer på. Alle trosretninger kom skikkelig til uttrykk.

Kong Harald la ned krans på den norsk-språklige minnesteinen i Auschwitz-Birkenau. Flere norske flagg var å se. Det ene ble båret av 72 år gamle Alf M. Knudsen, den stillfarne snekkeren fra Son som var

bare 19 år da han ble arrestert for sin tilknytning til Milorg. Knudsen var innom fem av Hitlers konsentrasjonsleirer, og aller verst var det i Lublin og i Auschwitz.

Walesa rettet opp

Polens president Lech Walesa har holdt fire taler i løpet av de to siste dagene i Krakow og Auschwitz. Torsdag fikk han sterk kritikk for at han overhodet ikke hadde nevnt glosen «jøde» i sine taler i Krakows gamle universitet og på Wawel-slottet som kneiser over byen. I går rettet Walesa opp inntrykket. Etter å ha vandret gjennom leirporten med

påskriften «Arbeit macht frei», sammen med stats-overhoder og ministre fra en lang rekke land, sa Walesa at nettopp denne veien gjennom porten hadde vært dødens vei for så mange folk, «men særlig for det jødiske folk». Det senset litt av luften etter at jødene torsdag holdt sin egen, separate minnestund i Auschwitz.

Fangeorkester

Shevach Weiss, president i den israelske nasjonalforbudsamlingen Knesset, holdt en tale av det aller peskeste slaget. Folket pøydde hodet og lyttet: «Kjære brødre og søstre, kjære overleverere av

Auschwitz, kjære Mengele-tvillinger, kjære venner! Millioner av mennesker, de fleste av dem jøder, ble kjørt hit i kuvogner, på dødens jernbaneskiner. Et fangeorkester spilte marsjer. Tyskerne likte marsjer, wienervalser også. Hitler var østerriker, Eichmann også. En doktor sorterte: Venstre, høyre!»

Weiss trakk pusten og fortsatte: «Menneskene ble sendt til «vaskerom og desinfeksjonsrom». Morderne hadde sans for renslighet. Grupper på 2000 ble sendt inn i gasskamrene, og hvert kammer hadde sitt eget kontrollrom. Der satt boddelen fra Berlin og åpnet kranen med cyklon. Når krematoriene var fulle, ble likene brent utendørs. Håret ble kuttet ut, tennene trukket ut, førti mennesker i Auschwitz var syselsatt med å trekke tenn...

Erklæring

Statsledere og nobelprisvinnere gikk sammen om en egen erklæring der Auschwitz ble uttrykkelig karakterisert som den største forbyttelse i menneskehetens historie. «Vi oppfordrer alle folk og nasjoner til å stanse alt som heter vold og fanatisme. Aldri mer krig og henrettelser!», het det blant annet i erklæringen.

Etter et par timer var minnestunden over. De fremmøtte vandret tilbake den samme veien som de var kommet, langs det lange, lange jernbanespetet i Auschwitz-Birkenau.